Fampahafantarana ireo biby sy ireo alan'i Madagasikara

Tantara malagasy anganon'ny mponina Betsimisaraka

Nataon'i *Catherine Rhiat*

Narahan-tsary nataon'i *Colette Mayeur*

Fandikan-teny *Rindra Ramaromanana*

GERP
www.gerp.mg

Association pour la Sauvegarde des Lémuriens de Madagascar

ASLM France – Association pour la Sauvegarde des Lémuriens de Madagascar

ASLM Valenciennes

www.aslm-lemuriens.com

Taloha ela be hono dia nisy mosary lehibe tamin'ny nosy Madagasikara.

http://www.madascope.com/cartes.html

Nisy lehilahy iray nantsoina hoe Ibabanikoto izay nanapa-kevitra ny handao ny taniny mba honina any anaty ala, ka nandeha niaraka tamin'ny vadiny sy ny namany vitsivitsy.

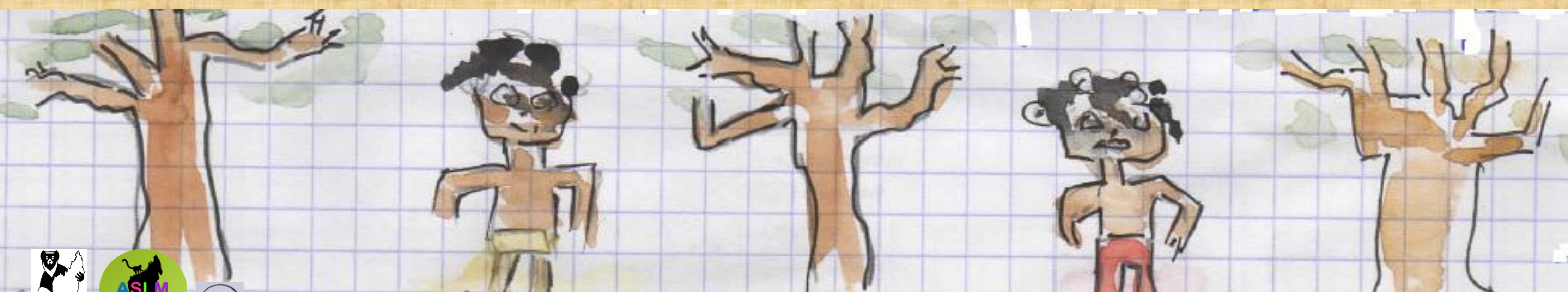

GERP
ASLM
© Catherine RHIAT

Rehefa nandinika ny biby tany an'ala izy ireo dia nianatra nihinana ravin-kazo, fakan-javatra, felana ary voankazo.

https://www.youtube.com/watch?v=o3vOrxgSjrk

http://tritriva.unblog.fr/2008/11/17/que-deviennent-les-lemuriens/

Miaro Ramiandrasoa

GERP

© Catherine RHIAT

Nianatra ihany koa izy nampiasa ny zava-maniry afangaro amin'ny tantely mba hitsaboana (hanasitranana).

http://global.mongabay.com/fr/travel/files/p10589p.html

Ny tantely teto Madagasikara koa dia nitady fialofana tany anaty ala mba ahitany ny sakafo izay tena ilainy.

GERP
© Catherine RHIAT

Tsy natahorana hanindrona ireo tantely noho izany mandefa setroka i Babanikoto mba ahafahana maka ireo ranon-tantely.

http://sante-medecine.journaldesfemmes.com/faq/27804-miel-bienfaits-pour-la-sante-du-miel

Nankasitraka io sakafo tena tsara izay mitondra otrikaina sy mineraly ilaina mba hahasalamana tsara ny rehetra.

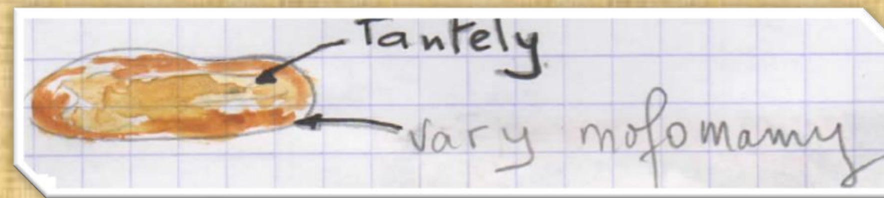

Ankoatra izany ny tantely (ranon-tantely) koa dia ahafahana mitsabo rehefa marary tenda, manavy na maratra.

http://fr.wikihow.com/soigner-une-br%C3%BBlure-%C3%A0-la-main

http://amelioretasante.com/12-remedes-naturels-pour-les-maux-de-gorge/

GERP ASLM

© Catherine RHIAT

Niaina tamin-pifaliana tao anaty ala niaraka amin'ireo zanany i Ibabanikoto sy ny vadiny.

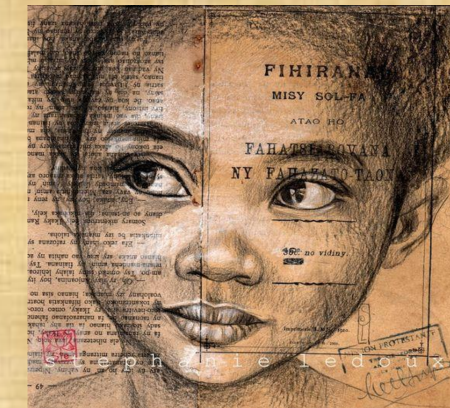

Nefa ny loharanon-karena akory tsy hoe tsy mety ritra, koa nanapa-kevitra izy ireo, toy ireo mpivady maro hafa, ny mba tsy hanana fianakaviana maro.

Nampita ny fahalalany momba ny zavaboary ho an'ireo zanany roa izy ireo, izay nampita izany tamin'ny zafikeliny kosa, sy ireo taranaka fara mandimby.

GERP ASLM

© Catherine RHIAT

https://fr.pinterest.com/pin/331859066264418217/

Rehefa tena nihamaro be izy ireo
dia nisy ny nanapa-kevitra
nandeha nianatsimo,
ary ny sasany kosa nisafidy
ny nianavaratra,
nefa mijanona niray hina
hatrany izy ireo.

Izy no namorona ny mponina Betsimisaraka izay midika hoe
« Ireo tsy misaraka mihitsy ».

Ampolotaonany maromaro taty aoriana,

niverina namokatra indray ny tany.

Maro tamin'izy ireo no nanapa-kevitra fa hamboly indray.

© Catherine RHIAT

Ny sasany kosa dia nanda tsy handoro sy hanapaka hazo.
Nitondra fanavotana lehibe ho azy ireo ny ala satria nahazoany izay rehetra nilainy,
araka izay nolazain'ireo razambeny.
Manana adidy hankato izany izy ireo.

© Catherine RHIAT

Noho izany, tapa-kevitra hijanona honina any anaty ala izy ireo ary nanohy hatrany nivelona tamin'ny fihinanana ravina, fakan-javamaniry, voninkazo ary voankazo sy tantely.

GERP © Catherine RHIAT

Rehefa nandeha ny fotoana, dia niova tsikelikely izy ireo ka lasa rajako lehibe antsoina hoe : Babakoto na Indri.

Ny teny hoe Babakoto dia avy amin'ny hoe Ibabanikoto, izay midika hoe « Ny Rain'i koto », ilay lehilahy voalohany nonina tany an'ala.

GERP

ASLM

© Catherine RHIAT

Nanomboka tamin'izay, ireo izay nanapa-kevitra hamboly indray ny tany dia nanorina « fady » momba ireo Babakoto.

Tsy azo atao ny misambotra Babakoto mba ompiana na amidy, na ohanina.

GERP

© Catherine RHIAT

Ary na dia nandao ny ala mba hamboly aza izy ireo, dia maro taminy no nanohy hatrany hiaro ny zava-maniry sy ny biby, satria araka ireo Razambeny dia hisy mosary lehibe mety ahazo indray ny nosy Madagasikara.

Nefa ny ala ihany no mety mahavonjy azy ireo.

http://www.journaldeleconomie.com/2013_10_01_archive.html

http://www.oiseau-libre.net/Voyages/Madagascar/Informations/Indri.html

Tantara malagasy anganon'ny mponina **Betsimisaraka**

Nataon'i *Catherine Rhiat*

Narahan-tsary nataon'i *Colette Mayeur*

Fandikan-teny *Rindra Ramaromanana*

2016

GERP

ASLM